

2018 YILI PROGRAMI

**28/10/2017 Tarihli ve 30224 Sayılı Resmi Gazetede
Yayımlanan 11/10/2017 Tarihli ve 2017/10924 Sayılı
2018 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve
İzlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı Eki**

2.2.1.17. Kamu Hizmetlerinde e-Devlet Uygulamaları

a) Mevcut Durum

Kamu hizmetlerinin, kalite ve etkinliği artırmak üzere, kullanıcı talep ve ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanması, elektronik ortamda sunulması ve kullanımının artırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir.

Bu doğrultuda; 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planında tanımlanan politika ve hedeflere uyumlu olacak şekilde Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından hazırlanan 2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planının uygulanmasına devam edilmektedir. Dört stratejik amaç altında toplanan e-Devlet Stratejisinde 13 stratejik hedef tanımlanmış, Eylem Planında ise 43 eyleme yer verilmiştir. Eylem Planında; e-devlet hizmetlerinin etkin sunumunda kritik önem arz eden, kullanıcı odaklı e-devlet hizmet sunumu rehberinin oluşturulması, kurumsal bilişim stratejilerinin hazırlanması, kamu bilişim personeli istihdamının düzenlenmesi, kamuda bulut bilişim altyapısının oluşturulması ve kamu verisinin kullanılması gibi eylemler tasarlanmıştır.

2017 yılında T.C. Kimlik Kartı Projesi çerçevesinde elektronik kimlik kartlarının Türkiye çapında dağıtımına başlanmış, Kamu Entegre Veri Merkezi oluşturulmasına yönelik fizibilite çalışmaları başlatılmış, kamu verisinin paylaşımına yönelik çalışmalara devam edilmiş, e-yazışma entegrasyonunu gerçekleştiren kurum sayısında artış kaydedilmiştir. Türkiye’de e-devletin yönetimine ilişkin organizasyonun etkinleştirilmesi hususunda ise bir ilerleme kaydedilememiştir.

Ülkemizde, Ekim 2017 itibarıyla kamu kurumlarına ait 17.894 internet sitesi bulunmaktadır. Elektronik kamu hizmetlerinin tek noktadan, çoklu kanallardan ve bütünlük bir yapıda kullanıcılara ulaştırılmasını amaçlayan e-Devlet Kapısına yeni hizmetlerin dâhil edilmesine devam edilmektedir. Ekim 2017 itibarıyla 346 kamu kurum ve kuruluşunun 2.292 hizmetine e-Devlet Kapısı üzerinden ulaşılabilmektedir. Ekim 2016 itibarıyla yaklaşık 30 milyon olan e-Devlet Kapısı kayıtlı kullanıcı sayısı Ekim 2017 itibarıyla 34 milyonu aşmıştır. Öte yandan, aynı dönem itibarıyla e-Devlet Kapısının mobil uygulamaları üzerinden sunulan hizmet sayısı 873’e ulaşmıştır.

TÜİK Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına (2017) göre, 16-74 yaş arası nüfusun içinde e-devlet hizmetlerini kullananların oranının bir önceki yıla göre yaklaşık

6 puan artarak yüzde 42,4'e yükseldiği görülmektedir. TÜİK Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına (2017) göre, 10 ve üzeri çalışanı bulunan tüm girişimlerin yüzde 86,2'si e-devlet hizmetlerini kullanmaktadır. Girişimlerde e-devlet hizmetleri kullanımının bireylere nazaran daha yaygın olduğu görülmektedir. TÜİK tarafından yapılan Yaşam Memnuniyeti Araştırması sonuçlarına göre elektronik ortamda sunulan kamu hizmetlerinden memnuniyet oranı 2016 yılında yüzde 93,9 olarak gerçekleşmiştir.

2017 Yılı Yatırım Programında 256 kamu BİT yatırım projesi için yaklaşık 4,5 milyar TL ödenek ayrılmıştır. 2017 yılı BİT yatırım ödeneklerinden en fazla payı, yaklaşık yüzde 49'la önemli e-devlet projeleri yürüten İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Emniyet Genel Müdürlüğü gibi kurumların projelerinin yer aldığı diğer kamu hizmetleri sektörü almıştır. Bu sektörü yaklaşık yüzde 29'luk payla eğitim sektörü takip etmiştir. Toplam BİT yatırım ödeneklerinin önemli bir kısmı FATİH Projesi için tahsis edilmiştir. Kamu BİT yatırımları için sene başında tahsis edilen ödeneğin toplam kamu yatırım ödeneği içindeki oranı 2002 yılında yüzde 2,9 iken bu oran 2017 yılında yüzde 5,5'e çıkmıştır.

TABLO II: 20- Kamu BİT Yatırım Ödenekleri Sektörel Dağılımı

(2017 Yılı Fiyatlarıyla)

Sektör	2015		2016		2017	
	Milyon TL	Yüzde	Milyon TL	Yüzde	Milyon TL	Yüzde
Eğitim	1 875,2	43,8	2 209,0	45,5	1 285,6	28,9
Diğer Kamu Hizmetleri	1 665,8	38,9	1 595,6	32,9	2 168,8	48,8
Ulaştırma-Haberleşme	274,1	6,4	537,1	11,1	444,4	10,0
Tarım	181,8	4,3	224,3	4,6	197,6	4,4
İmalat	29,7	0,7	15,1	0,3	16,2	0,4
Enerji	88,5	2,1	119,6	2,5	116,7	2,6
Sağlık	92,2	2,2	79,7	1,6	111,3	2,5
Madencilik	65,1	1,5	67,6	1,4	100,2	2,3
Turizm	4,7	0,1	8,4	0,2	3,6	0,1
Toplam	4 276,9	100	4 856,3	100	4 444,4	100

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

e-Devlet hizmet ve uygulamalarının yaygınlaşmasıyla bilgi sistemlerinin idamesine yönelik harcamalar artmıştır. Kamuda sanallaştırma uygulamaları sıklıkla görülmekteyken mobil uygulamalar, bilgi güvenliği ve bulut bilişime yönelik projelerin sayısında artış gözlenmektedir. Bulut bilişim projelerinde tüm kurumların uyması gereken usul, esas ve standartların belirlenmesi ve kamu bulut bilişim altyapısının oluşturulması öncelikli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Türkiye için ulusal coğrafi bilgi sistemi altlığı oluşturulması ihtiyacı da devam etmektedir.

Kamu kurumları çeşitli muafiyetler sebebiyle TÜRKSAT, TÜBİTAK ve üniversitelerden bilgi teknolojileri hizmet alımına yönelmektedir. Kamu kurumlarının ihale mevzuatından muaf olarak hizmet alımı gerçekleştirmeleri, kurumsal ihtiyaçların tanımlanmasında ve proje yönetiminde etkinliğin azalmasına yol açabilmektedir.

Türkiye, uluslararası e-devlet kıyaslamalarında görece orta seviyelerde yer almaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından iki yılda bir yapılan e-devlet kıyaslama çalışmasına göre Türkiye 193 ülke arasında 68'inci sırada yer almıştır. Aynı çalışmaya göre, Türkiye'nin e-

katılımcılık endeksindeki sıralaması ise 60 olarak ölçülmüştür. Diğer taraftan, kullanıcı odaklılık, şeffaflık, sınır ötesi kullanılabilirlik ve temel sağlayıcılar gibi unsurlar açısından kıyaslamalara imkân veren AB'nin 2016 yılı karşılaştırmasında, Türkiye AB ortalamaları seviyesinde bir performans ortaya koymuştur. Bununla birlikte, pek çok göstergede Türkiye'nin bir önceki yıla nazaran fazla ilerleme kaydedemediği, daha önceki yıllarda elde ettiği gelişmeler sayesinde bu ortalamaları koruduğu dikkat çekmektedir.

b) Amaç ve Hedefler

Etkin bir kamu yönetimine katkıda bulunmak üzere, vatandaşlar ve iş dünyasının elektronik ortamda sunulacak birlikte işler ve bütünleşik kamu hizmetlerine e-Devlet Kapısı başta olmak kaydıyla çeşitli platformlardan güvenilir şekilde erişebilecekleri, kullanıcıların ihtiyaçlarına odaklanmış, katılımcı, şeffaf ve hesap verebilir bir e-devlet yapısının oluşturulması temel amaçtır.

Bu kapsamda, 2016-2019 Ulusal e-Devlet Stratejisi ve Eylem Planının uygulanmasına devam edilecektir.

e-Devlet çalışmalarının kurumlar üstü ve kurumlar arası düzeyde etkin koordinasyon içerisinde yürütülmesini sağlayacak e-devlet organizasyon yapısı oluşturulacaktır.

e-Devlet proje ve uygulamaları bütünsel bir yaklaşımla ele alınacak, kamu BİT yatırım projeleri kurumlar arası koordinasyon ve bilgi paylaşımını esas alan bir anlayışla; bulut bilişim, yeşil bilişim ve mobil uygulama eğilimleri dikkate alınarak yürütülecek ve kamuda açık kaynak kodlu yazılım kullanımı desteklenecektir.

Kamu hizmetlerinin elektronik ortamda sunumunda vatandaş ve iş dünyasının ihtiyaçları temel alınacak, kamu iş süreçleri bu anlayış çerçevesinde basitleştirilecek ve iyileştirilecektir. e-Devlet hizmet sunumunda kullanıcı talep ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ve karşılanmasında mobil uygulamalara ve e-katılıma önem verilecektir.

Kamu bilgisinin ticari veya ticari amaç dışında katma değer sağlayacak şekilde tekrar kullanılabilmesi temin edilecektir.

Kamu kurumlarının e-devlet projesi hazırlama ve yönetme kapasiteleri geliştirilecek, bilgi işlem birimlerindeki insan kaynağı güçlendirilecektir.

c) Politika ve Tedbirler

Politika/Tedbir	Sorumlu / İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşlem ve Açıklama
e-Devlet çalışmalarını etkin kamu yönetimi bakış açısıyla yürütülecek, kurumlar üstü ve kurumlar arası düzeyde güçlü bir yönetim ve koordinasyon yapısına kavuşturulacaktır. (Kalkınma Planı p.402)			
Tedbir 153. Dijital Türkiye çalışmaları genişletilerek kamu kesiminde dijital dönüşüme yönelik sürekliliği olan bir sistem ve yönetim modeli oluşturulacaktır.	Başbakanlık (S), İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	Aralık Sonu	Kamu sektöründe dijital dönüşümün gerçekleştirilmesi ve e-devletin altyapısının oluşturulması amacıyla geliştirilen Elektronik Kamu Bilgi Yönetim Sistemi (KAYSİS) kapsamında Bilişim Sistemleri Envanteri ile Kamu Veri Envanteri uygulamaları tamamlanarak kullanıma açılacaktır. Kamu yönetiminde dijital dönüşüm çalışmalarının üst düzeyde koordinasyonuna yönelik bir kurul oluşturulacaktır.

<p>e-Devlet hizmet sunumunda ihtiyaç duyulan temel bilgi sistemleri tamamlanacaktır. Ortak altyapıların kurulmasına ve ortak standartların belirlenmesine devam edilecek; mahalli idareler de dâhil olmak üzere, kamuda ortak uygulamalar yaygınlaştırılacaktır. (Kalkınma Planı p.403)</p>			
<p>Tedbir 154. e-Devlet Kapısı üzerinden sunulan hizmetlerin sayısı artırılacak ve kullanımı yaygınlaştırılacaktır.</p>	<p>Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), TÜRKSAT, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları</p>	<p>Aralık Sonu</p>	<p>Olgunluk seviyesi yüksek hizmetler ile iş dünyasına yönelik hizmetler başta olmak üzere kamu hizmetlerinin e-Devlet Kapısına dâhil edilmesine yönelik çalışmalar sürdürülecektir.</p>
<p>Tedbir 155. Mekânsal Adres Kayıt Sistemi (MAKS) Veri Üretimi ve Yaygınlaştırma Projesi kapsamında veri üretimi yaygınlaştırılacaktır.</p>	<p>İçişleri Bakanlığı (S), İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları</p>	<p>Aralık Sonu</p>	<p>MAKS veri modeline uygun olarak coğrafi adres verisi üretimine devam edilecek, bu verilerin Ulusal Adres Veri Tabanı ile entegrasyonu sağlanacak; ülke çapında yaygınlaştırma faaliyetleri sürdürülecektir.</p>
<p>Tedbir 156. Kamu Entegre Veri Merkezinin fizibilite çalışmaları tamamlanacaktır.</p>	<p>Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), TSE, TÜBİTAK, TÜRKSAT</p>	<p>Aralık Sonu</p>	<p>Hizmet alım süreci tamamlanmak suretiyle Kamu Entegre Veri Merkezi Fizibilite Etüdü çalışması tamamlanacaktır.</p>
<p>Tedbir 157. Kamu verisinin paylaşılmasına yönelik çalışmalar hızlandırılacaktır.</p>	<p>Başbakanlık (S), İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları</p>	<p>Aralık Sonu</p>	<p>Kamu verisinin paylaşılmasını teminen açık veri strateji ve politikaları belirlenecek, veri paylaşımıyla ilgili rehberler geliştirilecek, açık veri konusunda gerekli mevzuat çıkarılacak, pilot olarak seçilecek kurumların açık verilerinin belirlenmesi ve hazırlanması için rehberlik sağlanacak ve nihai olarak Açık Veri Paylaşım Portalı oluşturularak pilot veriler yayımlanacaktır.</p>
<p>Tedbir 158. Esnaf ve sanatkârlar ile dernek ve vakıflar Merkezi Sicil Kayıt Sistemine dâhil edilecektir.</p>	<p>Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (S), İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları</p>	<p>Aralık Sonu</p>	<p>Tüm tüzel kişilikler ve diğer ekonomik birimlerin tekil numara ile Merkezi Sicil Kayıt Sisteminde (MERSİS) birleştirilmesi amacıyla esnaf ve sanatkârlar ile dernek ve vakıflar sisteme dâhil edilecektir.</p>
<p>Tedbir 159. Milli e-Posta Projesi hayata geçirilecektir.</p>	<p>Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları</p>	<p>Aralık Sonu</p>	<p>Milli e-Posta Projesi hayata geçirilecek; bu çerçevede gerekli yazılımların temini, geliştirmesi ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.</p>

Tedbir 160. e-Tebliğat Sistemi geliştirilecektir.	Maliye Bakanlığı (S), Gelir İdaresi Başkanlığı, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	Aralık Sonu	Kurulumu tamamlanan e-Tebliğat Sisteminin diğer kurumlarla entegrasyonu sağlanacak; yapılacak protokoller çerçevesinde mükelleflere gönderilen belgelerin çeşitliliği artırılabilecektir.
e-Devlet hizmet sunumunda kullanıcı talep ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ve karşılanmasında mobil uygulamalara ve e-kabılıma önem verilecektir. (Kalkınma Planı p.406)			
Tedbir 161. Kamu kurumlarının sosyal medya kullanımını düzenleyen rehber hazırlanacaktır.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), Başbakanlık, Kalkınma Bakanlığı, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü	Aralık Sonu	Kamu hizmetlerinin sunumunda sosyal medya imkânlarının daha etkin kullanılabilmesi ve kamu kurumlarının sosyal medya kullanımını teşvik edilmesi amacıyla bir rehber hazırlanacaktır.
Açık kaynak kodlu yazılımlar, büyük veri, bulut bilişim, yeşil bilişim, mobil platform, nesnelerin interneti gibi ürün, hizmet ve yönelimler değerlendirilerek kamu için uygun olabilecek çözümler hayata geçirilecektir. (Kalkınma Planı p.412)			
Tedbir 162. Kamu yatırımlarında açık kaynak kodlu yazılımın tercih edilmesi ve bilişim altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasında kiralama yolunun da kullanılmasına yönelik mevzuat altyapısı hazırlanıp uygulamaya konacaktır.	Kalkınma Bakanlığı (S), Başbakanlık, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Savunma Sanayii Müsteşarlığı, TÜBİTAK	Aralık Sonu	Kamu kurum ve kuruluşlarının Yatırım Programı kapsamında yürütecekleri bilgi ve iletişim teknolojileri projelerinde açık kaynak kodlu yazılımların kullanımını yaygınlaştırmaya ve yüksek kritiklik seviyesine sahip olmayan bilişim altyapılarının satın alma yerine kiralama yoluyla temin edilebilmesine yönelik mevzuat hazırlanıp uygulamaya konacaktır.

2.2.2.14. Bilgi ve İletişim Teknolojileri

a) Mevcut Durum

Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) sektörünün gelişimi, bu sektörün GSYH'ya yapacağı doğrudan katkının yanı sıra, diğer sektörlerin gelişimi için de kritik önemdedir. BİT ürün ve hizmetlerinin diğer sektörlere nüfuzu; ekonominin geneli ve tüm sektörler için yenilikçiliğin geliştirilmesini, yeni ürün/hizmetlerin üretilmesi, tedarik, üretim, satış gibi tüm süreçlerde maliyet avantajı sağlanmasını, verimlilik artışı elde edilmesini ve yeni pazarlara erişimi mümkün kılmaktadır.

Elektronik Haberleşme

Altyapıya dayalı rekabetin tesisini sağlamak üzere, altyapı işletmeciliği alanında Ağustos 2017 itibarıyla 138 alternatif işletmeci yetkilendirilmiştir. Bu işletmeciler kendi altyapılarını kurmak üzere önemli ölçüde yatırım yapmaktadır. Söz konusu işletmecilerin sahip olduğu fiber optik kabloların toplam uzunluğu 2017 yılının ilk yarısının sonunda 63.941 km'ye ulaşmış ve son bir senede yüzde 8,5 artmıştır. Yerleşik işletmecinin fiber optik kablolarının toplam uzunluğu bir yıl içinde yüzde 10 artarak 2017 yılı Haziran ayı sonunda

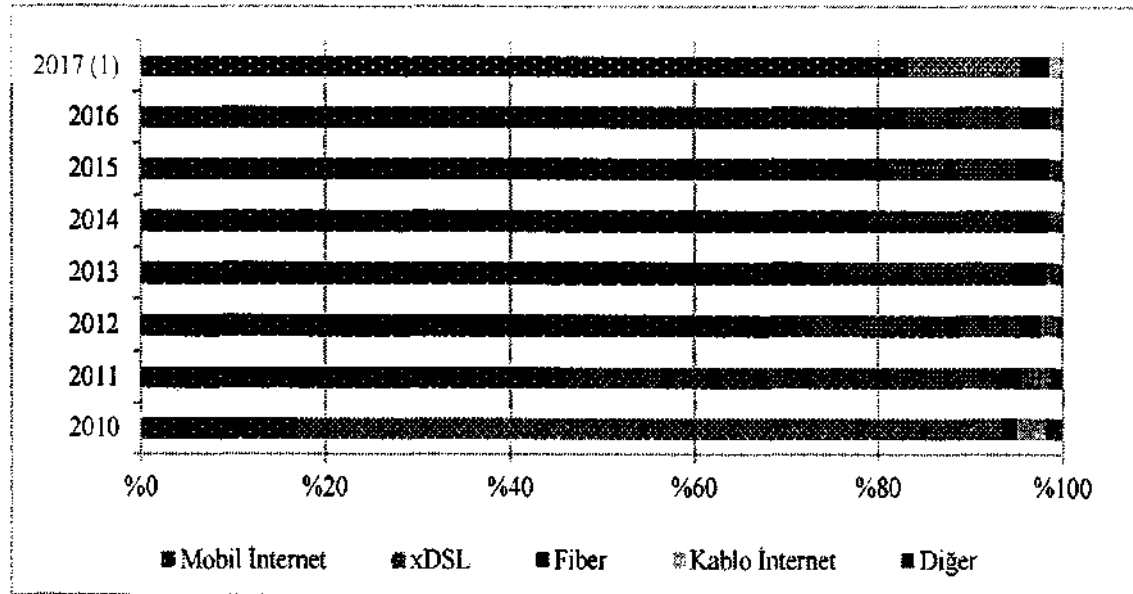
240.589 km'ye ulaşmıştır. Bunun 123.234 km'si omurga, geri kalan kısmı ise erişim amaçlı kullanılmaktadır.

Sabit genişbant erişim pazarında, abone sayısı bazında, DSL hizmeti sunan alternatif internet servis sağlayıcılarının pazar payı Haziran 2016'da yüzde 16,9 iken bu oran 2017 yılı Haziran ayı itibarıyla yüzde 18,9'a yükselmiştir. Aynı dönemde kablo internet hizmetinin pazar payı yüzde 6,7'den yüzde 7,1'e çıkmıştır. Yerleşik işletmecinin sabit genişbant pazarındaki payı Haziran 2017'de yüzde 62,2 iken, söz konusu oran AB'de Temmuz 2016'da yüzde 40 olmuştur. Türkiye'de sabit genişbant erişim pazarındaki rekabet düzeyi AB ülkeleriyle kıyaslandığında oldukça düşük kalmakta olup bu alandaki düzenlemelerin daha etkin şekilde uygulanması gerekliliği devam etmektedir.

Haziran 2017 itibarıyla mobil haberleşme hizmetlerini kullanan toplam abone sayısı 76,6 milyondur. 01/04/2016'da sunulmaya başlanan 4.5G abone sayısı 59,9 milyona ulaşmıştır. Geri kalan abonelerden 3,5 milyonu 2G, 13,2 milyonu ise 3G hizmeti almaktadır. Haziran 2016 itibarıyla 45,3 milyon olan toplam mobil genişbant abone sayısı yüzde 22,1'lik artışla Haziran 2017'de 55,3 milyona yükselmiştir.

Toplam genişbant abone sayısı, bir yılda yüzde 20 artış göstererek Haziran 2017'de 66,4 milyona ulaşmıştır. Bu artışın ana kaynağı mobil genişbant olup önümüzdeki dönemde bu teknolojinin genişbant pazarındaki payının daha da yükselmesi beklenmektedir. 2017 yılı Haziran ayı itibarıyla genişbant abone yoğunluğu Türkiye için yüzde 78 iken AB ülkelerinde bu oran 2016 yılı Temmuz ayı için yüzde 116'dır. Özellikle 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planında yer alan Fiber Erişim Destekleme Programı Oluşturulması eylemiyle sabit ve mobil yeni nesil erişim şebekelerine yönelik altyapı yatırımlarının artırılması ve pazarın geliştirilmesi öngörülmektedir. Ayrıca, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından hazırlanarak YPK'ya sevk edilen 2017-2020 Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planında sabit ve mobil genişbant altyapısı yaygınlığının ve abone yoğunluğunun artırılmasına yönelik eylemlere yer verilmiştir. Bu eylemlerle Türkiye'deki genişbant abone yoğunluğunun daha da artması ve AB ortalamasına yaklaşması beklenmektedir.

GRAFİK: 9- Genişbant Abonelerinin Teknoloji Bazında Dağılımı

Kaynak: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
(1) 2017 yılı Haziran ayı verisidir.

02/10/2017 itibarıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından 460 işletmeci için yapılan 812 yetkilendirmenin 167'si sabit telefon hizmetleri alanındadır. Sabit telefonlarda numara taşınabilirliği düzenlemesi Eylül 2009'da yürürlüğe girmiş ve 30/06/2017 itibarıyla 1.421.126 sabit telefon abonesi numarasını taşımıştır. Haziran 2016'da alternatif işletmecilerin sabit telefon hizmetleri pazarındaki payı yüzde 11 iken, bu oran 2017 yılı Haziran ayında yüzde 13 olarak gerçekleşmiş olup söz konusu pazarda rekabet halen istenen seviyede değildir.

Genişbant hizmetlerinin kullanımındaki artışa paralel olarak, çeşitli işletmeciler tarafından hem sabit hem de mobil genişbant bağlantılar üzerinden sunulan telefon, video yayını, veri iletişimi vb. hizmetleri kullananların sayısının arttığı gözlenmektedir. Haziran 2016'da 701.532 olan IPTV (internet üzerinden televizyon yayını) hizmeti abone sayısı, Haziran 2017'de yüzde 39'luk bir artış göstererek 980.945'e ulaşmıştır. Yakınsama sürecinin önümüzdeki dönemde daha da hızlanması beklenmektedir.

Türkiye'nin küresel uydu haberleşme pazarındaki ağırlığını artırma politikasına paralel olarak hem televizyon yayıncılığı hem de veri iletişimi için kullanılmak üzere uzaya gönderilen TÜRKSAT 4B uydusu 2015 yılının Ekim ayı itibarıyla hizmet vermeye başlamıştır. Ayrıca yerli uydu üretimine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

Bilgi Teknolojileri

Ağustos 2017 itibarıyla BİT sektöründe Ar-Ge Merkezi Belgesi alan, 54'ü yazılım alanında olmak üzere 100 işletme bulunmaktadır. Ar-Ge merkezleri için tam zamanlı Ar-Ge personeli şartının 2014 yılında 50'den 30'a, Ar-Ge Reform Paketi kapsamında ise 15'e kadar düşürülmesinin sonucunda sektördeki Ar-Ge merkezi sayısı son üç yılda yaklaşık 4 katına çıkmıştır. Ağustos 2017 itibarıyla Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde (TGB) faaliyet gösteren 4.510 firmanın yüzde 54'ü yazılım ve bilişim alanındadır. Bu bölgelerde yer alan firma sayısının yıllar itibarıyla arttığı, yazılım ve bilişim alanındaki firmaların toplam içerisindeki oranının ise korunduğu görülmektedir.

11/08/2016 tarihli ve 9091 sayılı BKK kapsamında gerek TGB'lerde gerekse Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde çalışan personelin, belirlenen bazı faaliyetler için ya da lisansüstü eğitimle ilgili olarak dışarıda geçirilen süreleri de gelir vergisi stopajı teşviği kapsamına alınmıştır.

01/07/2017 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretim Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında Sanayi Sicili Kanunu'ndaki sanayici tanımına bilişim teknolojisi ve yazılım üreten işletmeler dahil edilmiş ve kamu ihalelerinde yerli yazılım ürünü teklif eden istekliler lehine yüzde 15 fiyat avantajı sağlanması zorunluluğu getirilmiştir.

2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda Yazılım Sektörü Çalışma Grubu kurulmuştur. Söz konusu çalışma grubu, yazılım sektörüne yönelik politika ve düzenleme faaliyetlerini yürüten kamu kurumları ile yazılım sektörü temsilcilerini düzenli olarak bir araya getiren, uygulamaların gözden geçirildiği, kamu tarafından atılması gereken adımların tespit edildiği bir platformdur.

2015/8 ve 2015/9 sayılı Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Kararları kapsamında Ekonomi Bakanlığı tarafından yerli firmaların uluslararası tanıtımına ve markalaşmasına

yönelik faaliyetler sürdürülmekte, programlara yönelik tanıtım faaliyetleri düzenlenmektedir.

04/07/2017 tarihli ve 2017/22 sayılı YPK Kararı uyarınca uygulamaya konulan Ulusal İstihdam Stratejisi (2014-2023) ve Eylem Planları (2017-2019) kapsamında bilişim sektörünün gereksinim duyduğu işgücünün niteliğinin geliştirilmesi, girişimciliğin teşvik edilmesi, toplumsal ve kültürel alanda bilişim teknolojileri kullanma ve değişim sürecine uyum becerilerinin geliştirilmesiyle sektördeki istihdamın artırılması amaçlanmıştır.

Türkiye İş Kurumu tarafından 2016 yılı içinde bilgisayar işletmeni, yazılım geliştirici, bilgisayar bakım ve onarımcısı gibi bilgi ve iletişim teknolojilerine ilişkin mesleklere yönelik toplam 303 kursta 5.111 kişi eğitilmiştir. Bu kurslarda eğitim alan kişi sayısı geçen yıla göre 643 kişi azalmış olmasına rağmen tüm mesleki kurslarda eğitilen kişiler içerisindeki oran ise yüzde 3,4'ten yüzde 4,3'e yükselmiştir.

2017 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre 16-74 yaş grubundaki bireyler arasında internet kullananların oranı yüzde 66,8'e ulaşırken, bu oran kadınlarda yüzde 58,7, erkeklerde ise yüzde 75,1 olarak gerçekleşmiştir. İnternete erişim imkânı olan hanelerin oranı 2016'da yüzde 76,3 iken 2017'de yüzde 80,7'ye çıkarak önceki yıllarda görülen artışı sürdürmüştür. Bu artışta bir önceki yıl yüzde 65,2 olan mobil genişbant bağlantı sahipliğinin yüzde 72,4'e çıkması etkili olmuştur. İnternet kullanan bireylerin internet kullanım amaçlarında ise sosyal medya kullanımı yüzde 83,7 ile ilk sırada yer alırken onu yüzde 69,6 ile sağlıkla ilgili bilgi arama ve yüzde 68,2 ile de haber, gazete ve dergi okuma izlemektedir.

2017 yılı Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre 10 ve üzeri çalışana sahip girişimler içinde bilgisayar kullanılan ve internet erişimine sahip olan girişimlerin oranı 2016 yılına göre sırasıyla yüzde 95,9'dan yüzde 97,2'ye ve yüzde 93,7'den yüzde 95,9'a çıkmıştır. İnternet sayfasına sahip girişimlerin oranı ise bir önceki yıl yüzde 66 iken 2017 yılında yüzde 72,9 olmuştur. Aynı araştırmanın sonuçlarına göre 2016 yılında girişimlerin yüzde 38,1'i sosyal medya uygulaması kullanırken bu oran 2017 yılında yüzde 45,7'ye yükselmiştir. Sosyal ağlar, yüzde 95,6 ile girişimlerin en çok tercih ettiği sosyal medya uygulaması olmuştur.

Bulut bilişim, kullandıkça ve kullandığın kadar öde prensibiyle bilişim maliyetlerinde esneklik ve tasarruf imkânı tanımaktadır. Tüm dünyada, özellikle büyük çaplı girişimlerde, bulut bilişim kullanımı giderek artmaktadır. Küresel bulut bilişim pazarı 2016 yılında 103,2 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiş olup pazarın Türkiye'deki büyüklüğü 102 milyon ABD dolarıdır. Bulut bilişim hizmetlerine yönelik farkındalık eksikliği ile işletmelerin veri mahremiyetine ve güvenliğine yönelik hassasiyetler bu hizmetlerin kullanımını kısıtlamaktadır.

Kişisel verilerin korunmasına ve mahremiyetine yönelik hukuki altyapıyı oluşturmak üzere, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 07/04/2016 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanuna göre kurulan Kişisel Verileri Koruma Kurumunun yürütme organı olan Kişisel Verileri Koruma Kurulu, üyelerinin seçilmesiyle teşkil edilmiş olup kurumsal yapılanmanın tamamlanmasına ilişkin çalışmalar Kurul tarafından sürdürülmektedir. Ayrıca Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla ikincil mevzuat çalışmaları yürütülmektedir. Bu kapsamda hazırlanan Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik Taslağı ile Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik Taslağı Haziran 2017'de kamuoyunun görüşüne sunulmuş olup yürürlüğe girmeleri beklenmektedir.

TABLO II: 40- Bilgi ve İletişim Teknolojileri Sektörüne İlişkin Temel Göstergeler

	2015	2016	2017 (1)	2018 (1)
Sabit Telefon Abone Sayısı (Bin)	11 493	11 078	10 700	10 300
Sabit Telefon Abone Yoğunluğu (Yüzde)	14,6	13,9	13,2	12,6
Mobil Telefon Abone Sayısı (Bin)	73 639	75 062	77 500	80 000
Mobil Telefon Abone Yoğunluğu (Yüzde)	92,5	94,3	95,7	97,5
Genişbant Abone Sayısı (Bin)	48 617	62 280	71 000	80 000
Genişbant Abone Yoğunluğu (Yüzde)	61,7	78	87,6	97,5
Kablo TV Abone Sayısı (Bin)	1 161	1 188	1 200	1 250
Bilgisayar Kullanan Bireylerin Oranı (Yüzde) (2)	54,8	54,9	56,6	59
İnternet Kullanan Bireylerin Oranı (Yüzde) (2)	55,9	61,2	66,8	75
İnternet Erişimine Sahip Hane Oranı (Yüzde) (3)	69,5	76,3	80,7	85
Bilgisayar Kullanılan Girişimlerin Oranı (Yüzde) (4)	95,2	95,9	97,2	99
İnternet Erişimine Sahip Girişimlerin Oranı (Yüzde) (4)	92,5	93,7	95,9	98
BİT Pazar Büyüklüğü (Milyar ABD doları)	25,1	24,8	24,5	26
- Telekomünikasyon	14,6	15,0	14,2	15
- Bilgi Teknolojileri	10,5	9,8	10,3	11
e-Ticaret İşlem Hacmi (Milyar TL) (5)	55,4	68,3	91	115
İnternette Alışveriş Yapanların Oranı (Yüzde) (6)	18,4	20,9	24,9	32

Kaynak: BTK, TÜİK, Kalkınma Bakanlığı, IDC, Bankalararası Kart Merkezi

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) 16-74 yaş arası nüfus bazında olup 2017 yılı gerçekleşmesidir.

(3) 2017 yılı gerçekleşmesidir.

(4) Seçilmiş sektörlerde 10 ve üzeri çalışanı olan girişimler bazında olup 2017 yılı gerçekleşmesidir.

(5) İnternet üzerinden gerçekleşen kartlı işlemler tutarıdır.

(6) Tüm bireyler içerisinde kişisel kullanım amacıyla internet üzerinden mal veya hizmet siparişi verme ya da satın alma oranını ifade etmektedir.

2016 yılı itibarıyla BİT pazarının yüzde 60,5'i elektronik haberleşme sektöründen, yüzde 39,5'i ise bilgi teknolojileri sektöründen oluşmaktadır. Donanım, paket yazılım ve hizmetler alt kırılımlarından oluşan bilgi teknolojileri pazarı içerisinde en büyük payı 7,5 milyar ABD doları büyüklüğüne sahip donanım pazarı alırken, yazılım pazarının büyüklüğü 896 milyon ABD doları, hizmetler pazarının büyüklüğü ise 1,3 milyar ABD doları seviyesindedir.

Ülkemizde yazılım ve bilgi teknolojileri hizmetleri harcamalarının bilgi teknolojileri pazarı içerisinde aldığı yaklaşık yüzde 23'lük pay, yüzde 54'lük dünya ortalamasına göre oldukça düşüktür. Ayrıca, ülkemizdeki yazılım ve hizmetler pazarı, küresel yazılım ve hizmetler pazarının yüzde 2'sini oluşturmaktadır. BİT pazarı yıllar itibarıyla belirli bir büyüme sergilemesine rağmen, sektörün ekonomiye sağladığı katkı istenilen düzeyde değildir.

Yayıncılık

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun uyarınca, ulusal, bölgesel ve yerel yayıncıların yetkilendirilmesine yönelik karasal sayısal televizyon yayın lisansı sıralama ihaleleri RTÜK tarafından 2013 yılında gerçekleştirilmiş, ancak yargı kararları doğrultusunda ihaleler iptal edilmiştir. İptal gerekçeleri çerçevesinde yeni ihaleler yapılmasına yönelik çalışmalar RTÜK tarafından sürdürülmektedir.

b) Amaç ve Hedefler

Ülkemizin bilgi toplumuna dönüşümünü hızlandırmak üzere bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın ve etkin kullanılması, bilgi tabanlı ekonomiye dönüşüm ve nitelikli istihdamı geliştirmek amacıyla bilgi ve iletişim teknolojilerinden etkili bir araç olarak faydalanılması ve bu teknolojilerin üretiminde yerli katma değer artırılması temel amaçtır.

Ülkemizin bilgi toplumuna dönüşüm sürecine ilişkin politika, strateji ve eylemleri içeren 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı etkin şekilde uygulanacaktır.

Elektronik haberleşme sektörünün hizmet yeteneği ve rekabetçiliği küresel düzeyde geliştirilecektir.

Kullanıcılara yüksek hızda genişbant erişim hizmeti sunulmasına imkân veren fiber optik altyapıların yaygınlaştırılmasına yönelik tedbirler hayata geçirilecektir.

Sayısal içeriğin gelişmesi ve ticarileşmesi amacıyla, başta oyun olmak üzere mobil uygulama, yazılım ve bilgi teknolojileri hizmetlerinin desteklenmesine yönelik çalışmalar yürütülecektir.

Yüksek katma değerli internet girişimleri ile yazılım firmalarının ortaya çıkması ve gelişimi desteklenecektir.

e-Ticaret vasıtasıyla ihracatın artırılmasına yönelik teşvik ve düzenlemelere ilişkin çalışmalar yürütülecektir.

Kişisel verilerin korunması ve ulusal bilgi güvenliği alanlarında hukuki altyapının tamamlanmasına yönelik çalışmalar sürdürülecektir.

Yayıncılık sektörünün altyapı ve hizmetleri çeşitlendirilecek ve sayısal dönüşümü tamamlanacaktır.

c) Politika ve Tedbirler

Politika/Tedbir	Sorumlu / İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar	Süre	Yapılacak İşlem ve Açıklama
Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde hayata geçirilecek politika, strateji ve uygulamaların belirlendiği yeni bilgi toplumu stratejisi ile eylem planı etkin biçimde uygulanacaktır. (Kalkınma Planı p.725)			
Tedbir 269. Bilgi Toplumu İzleme Sistemi oluşturulacaktır.	Kalkınma Bakanlığı (S), İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, İlgili STK'lar	Aralık Sonu	Ülkemizde bilgi toplumuna dönüşümüne ilişkin gelişmelerin etkin şekilde izlenmesi amacıyla bir izleme sistemi oluşturulacaktır.
İletişim teknolojileri altyapısı, uygun kalite ve fiyatlarla hizmet sunumuna imkân verecek şekilde geliştirilecek; başta fiber altyapı olmak üzere, yüksek hızlı internet erişim imkânı sunan sabit ve mobil yeni nesil erişim şebekelerinin yaygınlaştırılması sağlanacaktır. (Kalkınma Planı p.726)			
Tedbir 270. Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planının (2017-2020) uygulanması sağlanacaktır.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), Kalkınma Bakanlığı, BTK, Rekabet Kurumu, İlgili STK'lar	Aralık Sonu	Ulusal Genişbant Stratejisi ve Eylem Planı (2017-2020) kapsamında 2018 yılı için belirlenen eylemler uygulamaya geçirilecektir.
Tedbir 271. BTK tarafından hazırlanan Bina İçi Elektronik Haberleşme Teknik Şartnamesi yeni yapılan binalar için zorunlu hale getirilecektir.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, BTK	Aralık Sonu	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 04/11/1984 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 05/02/2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliğinde değişiklikler yapılarak söz konusu Teknik Şartnameye uyum zorunlu hale getirilecektir.

Tedbir 272. 5G ve ötesi mobil haberleşme hizmetleri alanında uluslararası platformlara katılım sağlanacak, Ar-Ge çalışmaları, patent geliştirilmesi ve standartların belirlenmesi süreçlerine destek verilecektir.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, BTK, TSE, TÜBİTAK, YÖK, İlgili STK'lar	Aralık Sonu	5G teknolojileri konusunda yol haritası belirlenecektir. AB, ABD ve Uzak Doğu ülkeleri başta olmak üzere Ar-Ge çalışmalarından yakından izlenecektir. 5G alanında yerli patentlerin artırılması için gerekli destekler verilecektir. 5G ve ötesine ilişkin standartların ve frekansların belirleneceği süreç yakından takip edilerek uluslararası çalışmalara etkin katılım sağlanacaktır.
Tedbir 273. Elektronik Haberleşme Altyapı Bilgi Sistemi (EHABS) kurulacaktır.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), BTK, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler	Aralık Sonu	Elektronik haberleşme altyapı bilgilerinin tek merkezde toplanması, bu bilgilerin Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) tabanlı bir haritada gösterilmesinin yanı sıra, geçiş hakkı ve tesis paylaşımına ilişkin süreçlerin etkin ve hızlı bir şekilde işletilmesi, bu kapsamda genişbant erişim ve fiber altyapının yaygınlaşması ve işletmecilerin sektördeki faaliyetlerinin kolaylıkla takip edilmesi amacıyla EHABS projesi uygulamaya alınacaktır.
Tedbir 274. Mobil haberleşme altyapısı olmayan yerleşim yerleri için kurulumlar tamamlanacaktır.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), BTK	Aralık Sonu	Daha önce GSM altyapısı kurulan 1.799 yerleşim yerine ve mobil haberleşme altyapısı olmayan ilave 1.472 yerleşim yerine 4.5G hizmeti götürülerek mobil genişbant haberleşme kapsama alanı genişletilecektir.
Yüksek katma değerli internet girişimlerinin ortaya çıkması ve gelişimi desteklenecektir. (Kalkınma Planı p.735)			
Tedbir 275. e-İhracat Stratejisi ve Eylem Planı (2017-2019) uygulanacaktır.	Ekonomi Bakanlığı (S), İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, İlgili STK'lar	Aralık Sonu	YPK onay sürecinin tamamlanmasını müteakip, e-İhracat Stratejisi ve Eylem Planı (2017-2019) kapsamında eylemlerin hayata geçirilmesine yönelik uygulama adımlarının 2018 yılına ilişkin bölümü tamamlanacaktır.
Sayısal içeriğin geliştirilmesi ve ticarileştirilmesi amacıyla başta oyun olmak üzere mobil uygulama, yazılım ve bilgi teknolojileri hizmetleri desteklenecektir. (Kalkınma Planı p. 737)			
Tedbir 276. Yazılım, oyun ve mobil uygulama alanlarında faaliyet gösteren bilişim şirketlerinin tanıtım, danışmanlık, marka tescil, uluslararası belgelendirme / akreditasyon faaliyetleri desteklenecektir.	Ekonomi Bakanlığı (S), İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları, İlgili STK'lar	Aralık Sonu	Bilgi teknolojileri firmaları, teknoparklar ve sektör STK'larının yurt dışında yürütmekte oldukları tanıtım ve akreditasyon faaliyetlerinin bir strateji doğrultusunda desteklenmesi ve bilgilendirme toplantıları vasıtasıyla bu faaliyetlerin sayısının artırılması sağlanacaktır.

Kişisel verilerin korunması ve ulusal bilgi güvenliği alanlarında hukuki altyapı tamamlanacaktır. (Kalkınma Planı p.738)			
Tedbir 277. Siber güvenliğe ilişkin mevzuat düzenlemeleri tamamlanacaktır.	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı (S), Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, BTK, TÜBİTAK, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	Aralık Sonu	Ulusal siber güvenliğin sağlanmasına ilişkin olarak ülkemizin mevcut mevzuat gözden geçirilerek Türkiye için ihtiyaç duyulan hususlara ilişkin mevzuat düzenlemeleri hayata geçirilecektir.
Tedbir 278. Siber suçlarla mücadele kapasitesi geliştirilecek ve uluslararası alanda etkinlik artırılabilecektir.	Emniyet Genel Müdürlüğü (S), Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, TÜBİTAK, İlgili Kamu Kurum ve Kuruluşları	Aralık Sonu	Siber suçlarla daha etkin mücadele edebilmek, ulusal ve uluslararası operasyonlarda koordinasyon sağlamak ve siber suç soruşturma kapasitesini artırmak amacıyla gerekli yazılım ve donanım temin edilecek, işbirliği toplantıları gerçekleştirilecek, uluslararası seminer, sempozyum ve fuarlara katılım sağlanacak, suç farkındalık seminerleri düzenlenecek ve merkezi bir veri tabanı oluşturulacaktır.
Karasal vericiler üzerinden sayısal yayıncılığa geçiş süreci tamamlanacaktır. Analog yayınların sonlandırılmasıyla boşaltılacak olan frekans bandı etkin bir biçimde değerlendirilecektir. (Kalkınma Planı p.739)			
Tedbir 279. Karasal sayısal yayıncılığa geçiş için ihtiyaç duyulan yetkilendirme ve altyapı çalışmalarına devam edilecektir.	RTÜK (S), Kalkınma Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, BTK, TRT	Aralık Sonu	Karasal sayısal yayıncılığa geçiş kapsamında Karasal Sayısal Televizyon Frekans Planı revize edilecek, düzenleme ve altyapı çalışmalarına devam edilecektir.